

Medieplan för biblioteken i Kalmar kommun 2024

Kalmar kommun

bibliotek.kalmar.se

Inledning

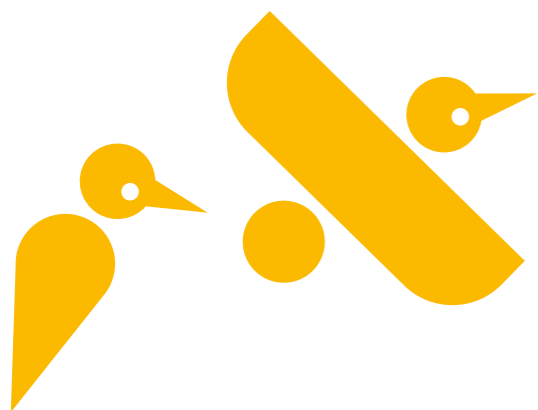
Medieplanen gäller för Kalmar kommuns folkbibliotek som består av huvudbibliotek, filialer och biblioteks-buss. Den uppdateras varje år i samband med fördelning av medieanslaget och ses över mer grundligt vart femte år. Bibliotekschefen ansvarar för att detta utförs.

Medieplanen hjälper verksamheten att:

- Bättre tillgodose brukarnas behov
- Få bättre kunskap om mediebeståndet
- Effektivisera mediehanteringen
- Skapa ett budgetunderlag
- Planera, följa upp och utvärdera arbetet

Förutom medieplanen styr följande dokument verksamheten:

- Agenda 2030
- Bibliotekslagen, SFS 2013:801¹
- Unescos folkbiblioteksmanifest
- Barnkonventionen
- Regional biblioteksplan
- Regional kulturplan Kalmar län 2023–2024
- Biblioteksplan för Kalmar kommun 2020–2025
- Lagtexter samlade i ett gemensamt folkbiblioteksmanifest

Kalmar kommun har ca 72 000 invånare. De största tätorterna är Kalmar, Lindsdal, Smedby, Rinkabyholm, Ljungbyholm samt Trekanten.

Biblioteken i Kalmar består av huvudbibliotek, nio filialer samt mobil biblioteksverksamhet i form av buss. Huvudbiblioteket ligger i centrala Kalmar. Filialer finns i Bergavik, Lindsdal, Ljungbyholm, Rinkabyholm, Rockneby, Smedby, Trekanten, Hagby och Påryd. Filialerna i Bergavik, Ljungbyholm, Rinkabyholm och Trekanten används också som skolbibliotek.

Stifts- och gymnasiebiblioteket utgör en särskild avdelning inom Kalmar stadsbibliotek. Grunden är det medeltida domkyrkobibliotekets och Kalmar storskolas äldsta bok- och handskriftssamlingar. Idag omfattar Stifts- och gymnasiebibliotekets samlingar ca 850 hyllmeter varav 25 hyllmeter utgörs av handskrifter, de förvaras i klimatreglerat utrymme.

Grundskolebiblioteken omfattas av planen i de integrerade biblioteken, gymnasiebiblioteken samt universitetsbiblioteket omfattas inte av denna medieplan.

Inköp

Biblioteken ska enligt bibliotekslagen främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska enligt bibliotekslagen präglas av allsidighet och kvalitet.²

IFLA framhåller människors grundläggande rätt att utan begränsningar kunna såväl ta del av som uttrycka och sprida information. Obegränsad tillgång till information är en grundförutsättning för frihet, jämlikhet, globalt samförstånd och fred.

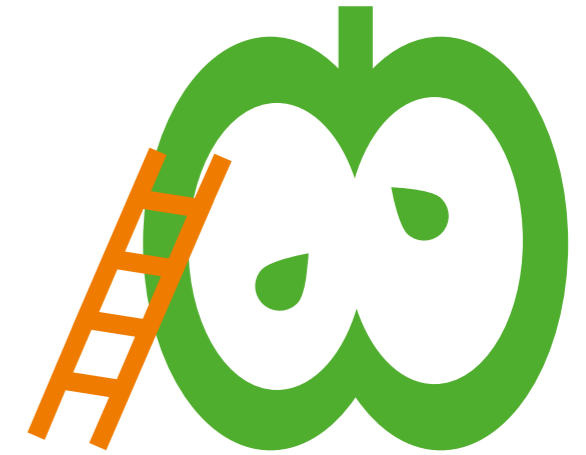
Intellektuell frihet innebär varje individs rättighet såväl till att ha och uttrycka åsikter som till att söka och ta emot information. Detta är demokratins grundval, och det är kärnan i bibliotekens verksamhet. Urvalet av och tillgängligheten hos bibliotekets material och tjänster ska styras av professionella överväganden och inte av politiska eller religiösa åsikter.

Bibliotekarier och informationstjänster har ett ansvar att underlätta och verka för att allmänheten har tillgång till information och kommunikation av god kvalitet.³

Biblioteken i Kalmar ska vara en mötesplats där det finns något för alla. Mediebeståndet på öppen hylla ska vara aktivt, uppdaterat, fräscht och brett. Inköpen ska svara mot behov och önskemål från en bred allmänhet, men också innehålla det något smalare. Vid medieurvalet skall stor hänsyn tas till jämställdhetsmålen för Kalmar kommun⁴, i biblioteken finns regnbågslitteratur i särskilda regnbågshyllor och i de ordinarie hyllorna.

All sorts media ska behandlas på samma sätt oavsett form. Biblioteken ska vara lyhörda för den snabba digitala utvecklingen och anpassa sina samlingar därefter.

Huvudbibliotek och filialer har delvis olika roller. Huvudbiblioteket står för bredden, medan filialerna kan välja att profilera sig utifrån ortens särprägel och befolkningsstruktur. Utbudet av barn-

och ungdomsmedier ska vara stort och brett på samtliga bibliotek. Även litteratur för vuxna ska vara stort och brett och inte enbart bestå av de mest populära titlarna.

Bibliotekens mediebestånd och informationstjänster ska tillgängliggöra ett rikt utbud som speglar kulturell mångfald.

Biblioteken köper inte in medier som propagerar för våld, sexism, rasism eller pornografi. Detta gäller även för bibliotekets datorer som inte får användas för att besöka sidor som propagerar för ovanstående.

Kurslitteratur på universitets- och högskolenivå köps endast in om den har ett allmänt intresse.

Inköpsorganisation

Inköps- och mediehanteringsrutinerna är decentraliserade och bygger på en tillitsbaserad organisation.

På huvudbiblioteket, filialerna och biblioteksbusen finns bestånds-/ ämnesansvariga som beslutar om inköp samt har hand om mediehanteringen. Det praktiska arbetet med beställning, ankomstregistrering och fakturahantering utförs av arbetsgruppen logistik samt på respektive filial.

Arbetsgrupp mediaplanering verkar övergripande och fattar beslut om generella rutiner och budget samt har särskilt ansvar för att analysera verksamheten och verka stödjande.

Beståndsansvar

Uppgifter och ansvar för beståndsansvariga:

- Arbeta enligt medieplan med ämnena inom sitt område
- Gallring, magasinering och övrig omlokalisering
- Bevakning och urval i samband med inköp av medier (inkl. tidskrifter) i enlighet med medieplan
- Skyltning och inventering
- Bokuppsättning

Urval

Stöd till urvalsdiskussioner finns i gruppen Media Planering. Urval bygger till exempel på cirkulationstal.

Inköpsförslag

Kalmar stadsbibliotek, dess filialer och bokbuss har ett gemensamt bokbestånd tillgängligt för alla invånare i Kalmar. En gemensam reservationskö finns för att så snabbt som möjligt tillgodose låntagarnas önskemål. När fem personer står i kö på ett exemplar överväger verksamheten ytterligare inköp.

Biblioteken strävar efter att behandla inköpsförslag senast en arbetsdag efter låntagarens beställning och uppmuntrar medborgare aktivt att lämna förslag till utbudet.

Inköpskanaler och budget

Biblioteket har avtal med flera leverantörer:

- Böcker och ljudböcker – Adlibris, Langoon
- Tidningar och tidskrifter – Prenax
- DVD, CD-skivor och TV-spel – Förlagett
- Strömmande film: Förlagett genom Cineasterna

Viss litteratur köps direkt av leverantör, till exempel storstilböcker. Bibliotekschefen gör i samråd med arbetsgruppen Media Planering en fördelning av medieanslaget inför varje nytt budgetår.

Översyn av beståndet

Mediebeståndet ses över kontinuerligt av beståndsansvarig.

Slitna och trasiga medier gallras och nyinköp övervägs. Medier som inte varit utlånade på tre år tas, med vissa undantag, bort från öppen hylla. Medier som förväntas bli fortsatt - men mindre - efterfrågade, standardverk, mindre efterfrågade klassiker, äldre periodika samt material av lokalhistoriskt intresse placeras i magasinet.

En översyn görs årligen av beståndsansvarig över medier placerade i magasinet och som inte varit utlånade på fem år. Medier med föråldrat eller inaktuellt innehåll och som finns i Sveriges depåbibliotek och lånecentrals samlingar tas bort ur sortimentet. Depåbiblioteket tar även emot gåvor av titlar som inte redan finns i deras bestånd. De lokala folkbiblioteken har inget bevarandansvar.

För att mediebeståndet ska vara aktuellt strävar verksamheten efter att gallra lika

mycket som det köps in.

Riktlinjer för gallring och medieplanering har utarbetats av Umeå depåbibliotek, de återfinns i ett verktyg som kallas för CREW där ledord är kontinuerlig, översyn, utvärdering, gallring.

Fjärrlån

Varje förfrågan på köpbara medier skall ses som ett inköpsförslag. En titel som sannolikt efterfrågas vid mer än ett tillfälle bör köpas in.

Media som biblioteket har fjärrlånas inte. Söker en låntagare media som för tillfället är utlånat reserveras exemplaret till låntagaren.

Om efterfrågan är begränsad och titeln inte finns på annat folkbibliotek fjärrlånas titeln från ett universitets eller specialbibliotek. Som sista alternativ skickas ett inköpsförslag till Sveriges depåbibliotek och lånecentral.

Studenter, distansstudenter och allmänhet som behöver kurslitteratur hänvisas till Linnéuniversitetets bibliotek eller respektive universitetsbibliotek.

Samarbetet med folkbiblioteken i Blekinge, Kronoberg och Kalmar län utnyttjas i första hand vid fjärrlån. Biblioteken fjärrlånar inte spelfilmer på grund av upphovsrätten.

Ljudböcker och cd-skivor kan lånas in om de finns i sydostregionen. Även ljudböcker och cd-skivor utanför sydost kan lånas in efter förfrågan till innehavande bibliotek.

Biblioteket fjärrlånar inte böcker som propagerar för våld, sexism, rasism eller pornografi.

Gåvor

Gåvor kan tas emot, biblioteket avgör om gåvan ska införlivas i beståndet. Ingen ersättning utgår.

Litteraturstöden

De litteraturstödda böckerna införlivas i samlingarna. Huvudbiblioteket lägger in de titlar som inte redan finns där. Resterande erbjuds i första hand de övriga verksamheterna inom Kalmar stadsbibliotek, i andra hand Linnéuniversitetets bibliotek. Litteraturstödda barn- och ungdomsböcker används ibland som gåvoböcker i samband med aktiviteter för barn- och unga.

Offentligt tryck

Nyare material finns numera tillgängligt digitalt. Statens offentliga utredningar finns att hitta på deras hemsida sou.gov.se.⁵

Tidningar och tidskrifter

Huvudbiblioteket tillhandahåller dagstidningar som i möjligaste mån representerar olika delar av Sverige. På huvudbiblioteket finns också ett antal utländska dagstidningar. Tidningsdatabasen PressReader med cirka 7 000 svenska och utländska dagstidningar och tidskrifter i fulltext är ett komplement till tryckta utländska dagstidningar.

På biblioteken finns också ett brett utbud av tidskrifter, där låntagarens önskemål ska beaktas i möjligaste mån.

Barn och unga

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Biblioteket har en mängd olika medietyper och medier med anpassat innehåll för barn och unga.

Litteratur för personer med särskilda behov

Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

På bibliotekens hyllor finns lättlästa böcker, böcker med stor stil och taktila böcker. För personer som har någon form av läsnedsättning erbjuder biblioteken DAISY-talböcker. Brukare

kan även själva ladda ner talböcker hemifrån från Myndigheten för tillgängliga mediers katalog, Legimus.

Barnavdelningens Äppelhylla innehåller bland annat material på teckenspråk, TAKK, taktila böcker, DAISY-talböcker och litteratur om NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.)

Litteratur för nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på:

- De nationella minoritetsspråken
- Andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska
- Lättläst svenska⁶

Biblioteken har litteratur på de nationella minoritetsspråken och kommunens större språkgrupper. Litteratur på de mindre efterfrågade språken kan tas som depositioner/fjärrlån från Mångspråkiga lånecentralen (MLC).

Lokalsamlingen

Kalmar länssamling på huvudbiblioteket består av litteratur med anknytning till Kalmar län. Den innehåller cirka 4 000 böcker och artiklar. Böcker till samlingen köps in i två exemplar. Samlingen innehåller endast facklitteratur.

I samarbete med biblioteken i Jönköping, Karlskrona och Växjö har Kalmar stadsbibliotek byggt upp en databas kallad Småland, Öland och Blekinge. Databasen innehåller referenser till det lokalthistoriska materialet på dessa bibliotek. Den ligger som en deldatabas i LIBRIS och är fritt tillgänglig. Idag innehåller databasen ca 28 200 katalogposter.

Digitala medier, databaser med mera

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Utbudet av nya medieformer bevakas kontinuerligt. Beståndet av databaser och elektroniska medier kan finnas tillgängliga för låntagare dygnet runt via hemsidan eller på biblioteket. Bibliotekets hemsida, Facebook och Instagram ska ständigt utvecklas.

En kontinuerlig kompetensutveckling för all personal inom detta område är av stor vikt.

Referenser

¹ Bibliotekslag (2013:801). [Läs mer här](#)

² Bibliotekslag (2013:801). [Läs mer här](#)

³ *Bibliotekens internationella manifest*. (2014). Stockholm: Svensk biblioteksförening, s 17–18, s. 37–39. [Läs mer här](#)

⁴ Strategi för jämställdhet Kalmar kommun: [Läs mer här](#)

⁵ Statens offentliga utredningar. [Läs mer här](#)

⁶ Bibliotekslag (2013:801). [Läs mer här](#)

Foto: Sara Jonasson

✉ Biblioteken i Kalmar kommun, Esplanaden 30, 392 33 Kalmar

☎ 010-352 20 00 @ stadsbiblioteket@kalmar.se